

Sygn. akt III Ca 514/15

Dnia 21 października 2015 r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu III Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SO Ewa Adamczyk

Sędzia SO Zofia Klisiewicz

Sędzia SO Tomasz Białka - sprawozdawca

Protokolant: sekr. Katarzyna Gołyźniak

po rozpoznaniu w dniu 21 października 2015 r. w Nowym Sączu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S.A. z siedzibą w S. S. - działającej przez (...) S.A Oddział wP. z siedzibą w W.

przeciwko P. T. i I. T.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Zakopanem

z dnia 28 maja 2015 r., sygn. akt I C 77/15

1. oddala apelację;

2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1200 zł (tysiąc dwieście złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

(...)

.

sygn. akt III Ca 514/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 maja 2015 roku Sąd Rejonowy w Zakopanem oddalił powództwo (...) S.A. z siedzibą w S. Oddział wP. z siedzibą w W. przeciwko P. T. i I. T. o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności i zasądził od powoda na rzecz pozwanych zwrot kosztów procesu.

W uzasadnieniu wskazał, że powód domagał się pozbawienia wykonalności punktu II wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 16 października 2014 r.

o sygn. I C 1157/14 zaopatrzonego klauzulą wykonalności w dniu 29 grudnia 2014 r. W tym punkcie wyroku zasądzone od powoda na rzecz pozwanych P. T. i I. T. solidarnie kwotę 10 834 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Zdaniem powoda doszło do wygaśnięcia zobowiązania objętego tytułem wykonawczym wobec dokonanego przez niego potrącenia.

Sąd ustalił, że w dniu 17 października 2008 r. (...) S.A. Oddział w P. zawarła z J. S. umowę pożyczki hipotecznej. Zabezpieczeniem wierzytelności strony powodowej wynikającej z tej umowy była m. in. hipoteka umowna łączna zwykła do kwoty 800 000 złotych oraz hipoteka umowna łączna kaucyjna do kwoty 200 000 złotych ustanowione m. in. na nieruchomości gruntowej położonej w K. stanowiącej działkę nr (...), obręb ewidencyjny (...) objętą księgą wieczystą nr (...) stanowiącej współwłasność J. S. w 1/2 części oraz pozwanych P. T. oraz I. T. w 1/2 części na zasadach wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej.

W 2014 r. przed Sądem Okręgowym w Krakowie toczyło się postępowanie z powództwa (...) S.A. Oddział w P. przeciwko P. T. i I. T. o zapłatę. W pkt II tego wyroku zasądzono od strony powodowej na rzecz pozwanych P. T. i I. T. solidarnie kwotę 10 834 złotych tytułem kosztów procesu. Wyrok ten został opatrzony klauzulą wykonalności w zakresie pkt II wyroku postanowieniem z dnia 29 grudnia 2014 r.

Pełnomocnik pozwanych wezwał stronę powodową do zapłaty kwoty 10 834 złotych zasądzonej na rzecz pozwanych tytułem zwrotu kosztów procesu. (...) w odpowiedzi złożyła oświadczenie o potrąceniu objętej punktem I wyroku wierzytelności przysługującej stronie powodowej wobec pozwanych z tytułu umowy pożyczki zabezpieczonej hipotecznie na nieruchomości gruntowej stanowiącej współwłasność J. S. oraz P. i I. T., z wierzytelnością przysługującą pozwany wobec strony powodowej z tytułu zwrotu kosztów procesu w wysokości 10 834 złotych.

Zdaniem Sądu należność przysługująca powodowi ma charakter rzeczowy, przez co strona powodowa ma możliwość zaspokojenia się wyłącznie z określonych nieruchomości pozwanych. Uprawnienia wierzyciela hipotecznego wynikające

z ustanowienia hipoteki na nieruchomości dłużnika, nie będącego dłużnikiem osobistym, określone są w przepisie art. 65 ust. 1 u.k.w.h., który przyznaje wierzycielowi hipotecznemu uprawnienie do wytoczenia przeciwko dłużnikowi hipotecznemu, nie będącemu dłużnikiem osobistym, powództwa o świadczenie - celem umożliwienia prowadzenia egzekucji z obciążonej nieruchomości. Wierzyciel hipoteczny w celu przeprowadzenia egzekucji z nieruchomości, musi uprzednio uzyskać stosowny tytuł wykonawczy. Uzyskany przez wierzyciela hipotecznego tytuł wykonawczy winien być wykorzystany tylko i wyłącznie w ustalony sposób i tylko

w drodze postępowania egzekucyjnego. Mówi o tym wprost art. 75 u.k.w.h. który stanowi, że zaspokojenie wierzyciela hipotecznego z nieruchomości następuje według przepisów o sądowym postępowaniu egzekucyjnym, chyba, że z nieruchomości dłużnika jest prowadzona egzekucja przez administracyjny organ egzekucyjny. Natomiast należność pozwanych wynikająca z orzeczenia Sądu Okręgowego w Krakowie ma charakter osobisty i nie jest obwarowana ograniczeniami opisanymi powyżej. W przeciwieństwie do strony powodowej pozwani mają prawo do zaspokojenia z całego majątku powoda. Reasumując, wskazane wyżej wierzytelności ze względu na ich różny charakter, rodzaj i odmienną wymagalność nie podlegają potrąceniu.

Apelację od tego wyroku złożył powód. Zarzucił naruszenie prawa materialnego to jest art. 498 k.c. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy

z ustalonego stanu faktycznego wynika, iż zostały spełnione przesłanki uprawniające powoda do dokonania skutecznego potrącenia, a także art. 75 ukwłh poprzez jego błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że realizacja odpowiedzialności hipotecznej pozwanych, o której mowa w tym przepisie może nastąpić wyłącznie w drodze postępowania egzekucyjnego, co wyklucza możliwość dokonania przez powoda, jako wierzyciela hipotecznego, potrącenia przysługującej mu wobec pozwanych wierzytelności z wierzytelnością pozwanych przysługującą im w stosunku do powoda, w sytuacji gdy zgodnie z utrwalonym stanowiskiem doktryny wierzycielowi hipotecznemu takie uprawnienie przysługuje. Podniósł również, że doszło do naruszenia art. 73 ukwłh poprzez jego niezastosowanie do ustalonego stanu faktycznego i w konsekwencji przyjęcie, że powodowi jako wierzycielowi hipotecznemu nie przysługuje prawo do potrącenia przysługującej mu wobec pozwanych wierzytelności z wierzytelnością pozwanych

przysługującą im w stosunku do powoda. Wniósł w związku z tym o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie od pozwanych na rzecz banku kosztów procesu za obie instancje.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie nie był sporny. Ustalenia Sądu Rejonowego w tym zakresie nie budzą wątpliwości. Sąd Okręgowy przyjmuje je zatem za własne bez potrzeby ich powtarzania.

Podzielić należy również argumentację prawną przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Możliwość rzeczowego zabezpieczenia wierzytelności wynika z treści art. 65 ust. 1 ukwł., który stanowi, że w celu zabezpieczenia oznaczonej wierzytelności można nieruchomości obciążyć prawem, na mocy którego wierzyciel może dochodzić zaspokojenia z nieruchomości bez względu na to, czyją stała się własnością, i z pierwszeństwem przed wierzycielami osobistymi właściciela nieruchomości (hipoteka). Uprawnienie do zaspokojenia się z nieruchomości nie ogranicza się wyłącznie do ściśle rozumianego uprawnienia do zaspokojenia się z nieruchomości i obowiązku znoszenia egzekucji przez dłużnika, a nosi charakter tzw. obligacji realnej, co oznacza, że wierzyciel hipoteczny może żądać od właściciela zapłaty sumy hipoteki z ograniczeniem do przedmiotu hipoteki.

Odpowiedzialność pozwanych, jako dłużników hipotecznego z tytułu wierzytelności powoda wynikającej z opisanej umowy pożyczki jest jednak, na chwilę obecną, odpowiedzialnością wyłącznie rzeczową, ograniczającą się do przysługującej im własności przedmiotowej nieruchomości, nie zaś odpowiedzialnością osobistą całym majątkiem dłużników. Podstawę odpowiedzialności pozwanych jako dłużników rzeczowych stanowi art. 75 ukwł, w myśl którego zaspokojenie wierzyciela hipotecznego z nieruchomości następuje według przepisów o sądowym postępowaniu egzekucyjnym, chyba że z nieruchomości dłużnika jest prowadzona egzekucja przez administracyjny organ egzekucyjny. Niezbędnym zatem dla uzyskania przez wierzyciela możliwości egzekucji z przedmiotowej nieruchomości jest uzyskanie w postępowaniu sądowym tytułu egzekucyjnego, a następnie tytułu wykonawczego poprzez zaopatrzenie tytułu egzekucyjnego w klauzulę wykonalności.

Hipoteka w swej istocie służy bowiem zabezpieczeniu realizacji wierzytelności, a nie dochodzeniu tej wierzytelności. Jeśli zobowiązany nie wykonuje należnego świadczenia pieniężnego, wierzyciel mający hipotekę musi uzyskać tytuł wykonawczy i wszcząć postępowanie egzekucyjne.

Wszelkie dopuszczalne wyjątki od tej zasady opierają się na możliwości zwolnienia się z długu przez dłużników hipotecznych w wyniku podjęcia czynności zależnych od ich woli. Mogą oni zatem uwolnić się od odpowiedzialności np. dokonując dobrowolnej zapłaty na rzecz wierzyciela lub składając oświadczenie o potrąceniu przysługującej im wierzytelności względem wierzyciela. Nie uzasadnia to jednak przyjęcia, że jest możliwa sytuacja odwrotna i dokonanie skutecznego potrącenia przez wierzyciela przysługującej mu wierzytelności zabezpieczonej hipotecznie. Przyjęcie takiego stanowiska stanowiłoby naruszenie art. 319 kpc i sprzeciwiałoby się treści rozstrzygnięcia w sprawie przeciwko dłużnikom hipotecznym. Tytuł wykonawczy wydany na rzecz powoda przeciwko pozwanym, który obejmuje wierzytelność przedstawioną do potrącenia, zawiera zastrzeżenie dla pozwanych prawa do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie ich odpowiedzialności do obciążonej hipotekami na rzecz strony powodowej oznaczonej nieruchomości. Dopuszczenie potrącenia wierzytelności w opisywanej sytuacji pozbawiłoby pozwanych możliwości powoływania się na to ograniczenie ich odpowiedzialności. Co prawda obecnie egzekucja z nieruchomości nie toczy się, ale nie ma to znaczenia z punktu widzenia ratio takiego ograniczenia.

Dodatkowo można zwrócić uwagę na to, że możliwość dokonania potrącenia wierzytelności w opisanych warunkach mogłaby stanowić obejście przepisów

o kolejności zaspokojenia należności w postępowaniu egzekucyjnym. Należności zabezpieczone hipoteką korzystają bowiem z pierwszeństwa w czwartej kategorii, w przypadku gdyby do ich zaspokojenia miało dojść w wyniku potrącenia korzystałyby z pierwszeństwa przed bardziej uprzywilejowanymi należnościami.

Powyższe uwagi powodują, że zarzuty podniesione w apelacji nie mogą zostać uznane za skuteczne.

Apelację należało więc oddalić na podstawie art. 385 kpc.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 kpc i § 6 pkt 4 w związku z § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. 2013.461).

(...)